

SLIKE S ISTRAŽIVANJA JAME MEĐU CESTAMA 1968. GODINE

PIŠE: Vlado Božić, dipl.ing.
Speleološki odsjek HPD "Željezničar"
Zagreb

Tehnika istraživanja jama mijenjala se sukladno s razvojem speleološke opreme. U Hrvatskoj je dugi niz godina istraživanje dubokih jama, naročito onih s većom ulaznom okomicom, bilo uvjetovano korištenjem posebnog, speleološkog vitla. Za takve duboke jame, članovi Speleološkog odsjeka Planinarskog društva "Željezničar" izradili su speleološko vitlo i njime tokom 1955-1975. iatrazili više od pedeset dubokih jama. Kad je u uporabu došlo to vitlo među speleolozima se uvriježilo pravilo da se pomoću speleoloških ljestvica i konopljenog užeta za osiguranje istražuju samo jame duboke do pedesetak metara, tj. do dubine do koje su dosegala dva smotuljka ljestava. Razlog

tomu je problem osiguranja užetom. Za osiguranje su korištena konopljena užeta, npr. rashodovana alpinistička užeta ili nova sličnih osobina, što znači vrlo rastezljiva, današnjim jezikom rečeno - dinamička užeta. U slučaju pada speleologa s ljestava, uže bi se pod težinom speleologa toliko isteglo da uže ne bi uvijek moglo spriječiti ozljedu speleologa. Zato je za istraživanje dubljih jama bilo preporučeno koristiti vitlo, koje ima čelično uže dovoljno dugo i čvrsto, ali vrlo malo rastezljivo. Uz vitlo i dalje su se koristile ljestve. Pravilo je bilo da speleolog penje i spušta se po ljestvama, a da je osiguran čeličnim užetom vitla. No, to nije uvijek ostvareno, kao što je to bio primjer kod istraživanja Jame među cestama i

poslije jame Mamet.

Jamu među cestama speleolozi su otkrili još 1960. prilikom sustavnog regionalnog speleološkog istraživanja i pretraživanja Like, koje je vodilo Speleološko društvo Hrvatske za potrebe Jugoslavenske armije. Vođa ekipe speleologa, člana SO PD "Željezničar" i "Velebit", koja je istraživala u ovom dijelu Nacionalnog parka Plitvička jezera bio je pisac ovih redaka i našao je ovu jamu. Bacanjem kamena zaključeno je da jama može biti duboka sedamdesetak metara tako da nije istražena. Novo istraživanje poduzeli su članovi SO PD "Željezničar" početkom 1968. godine sa svojim vitlom. Do tada je s tim vitlom istraženo više od četrdeset dubokih jama od čega 15 dubljih od 100 metara.

Jama među cestama nalazi se u Nacionalnom parku Plitvička jezera, uz danas asfaltiranu cestu Ogulin - Plaški - Poljanak, oko 600 m istočno od sela Sertić poljane, tridesetak metara sjeverno od ceste, unutar velikog zavoja, tako da se doima kao da je "među cestama". Jama je označena topografskim znakom za jame na topografskoj karti Plitvička jezera 420-1-1 mjerila 1 : 25000. Koordinate jame su: X=4975,880, Y=5545,500 i Z=680 m. Ulaz je u dnu velike ponikve koja u razini tla ima dimenzije 30x20 m. lijevkasti ulaz se suzuje na veličinu 5x2 m. Odavde se jama nastavlja okomito 70 m duboko do sipara u dvorani veličine 15x4 m. Na dubini od pedesetak metara u stijeni jame vidljivi su otvori u kanale koje treba istražiti.

U istraživanju ove jame sudjelovali su:

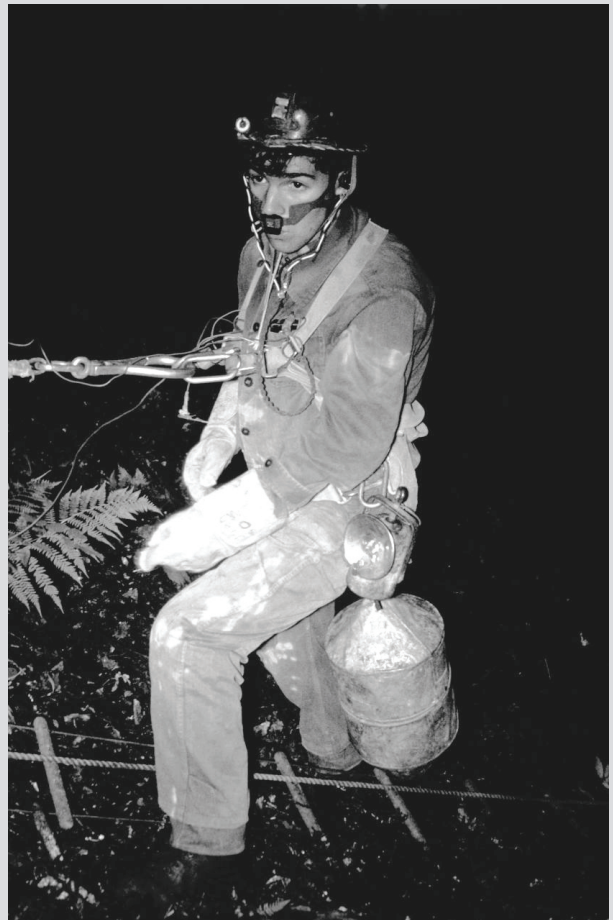
Logor uz zavoj ceste

foto: Vlado Božić

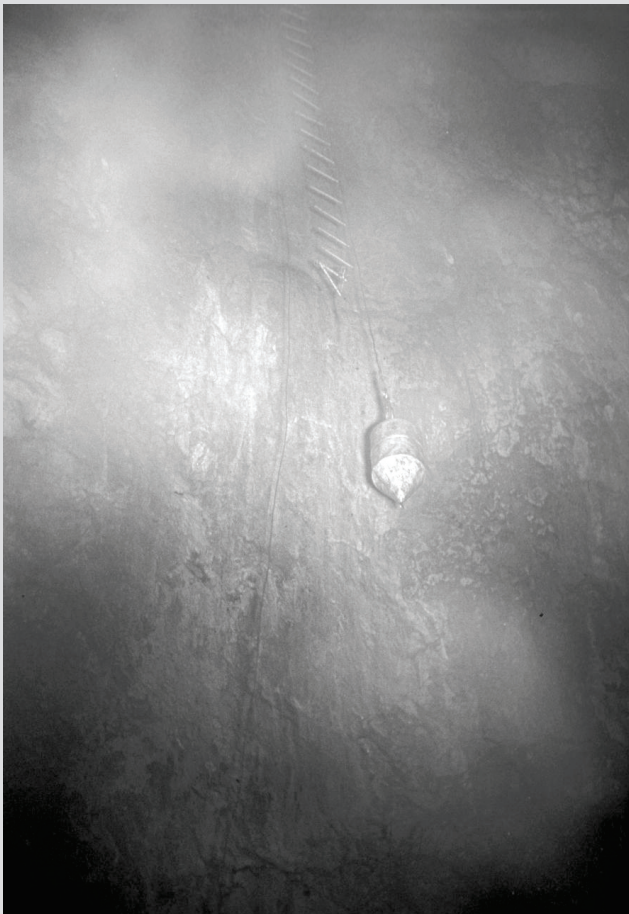
POVIJEST

Mladen Veliki i Branko Jalžić-Bančo pripremaju ljestve za spuštanje
foto: Vlado Božić

Juraj Posarić spreman za spuštanje foto: Vlado Božić

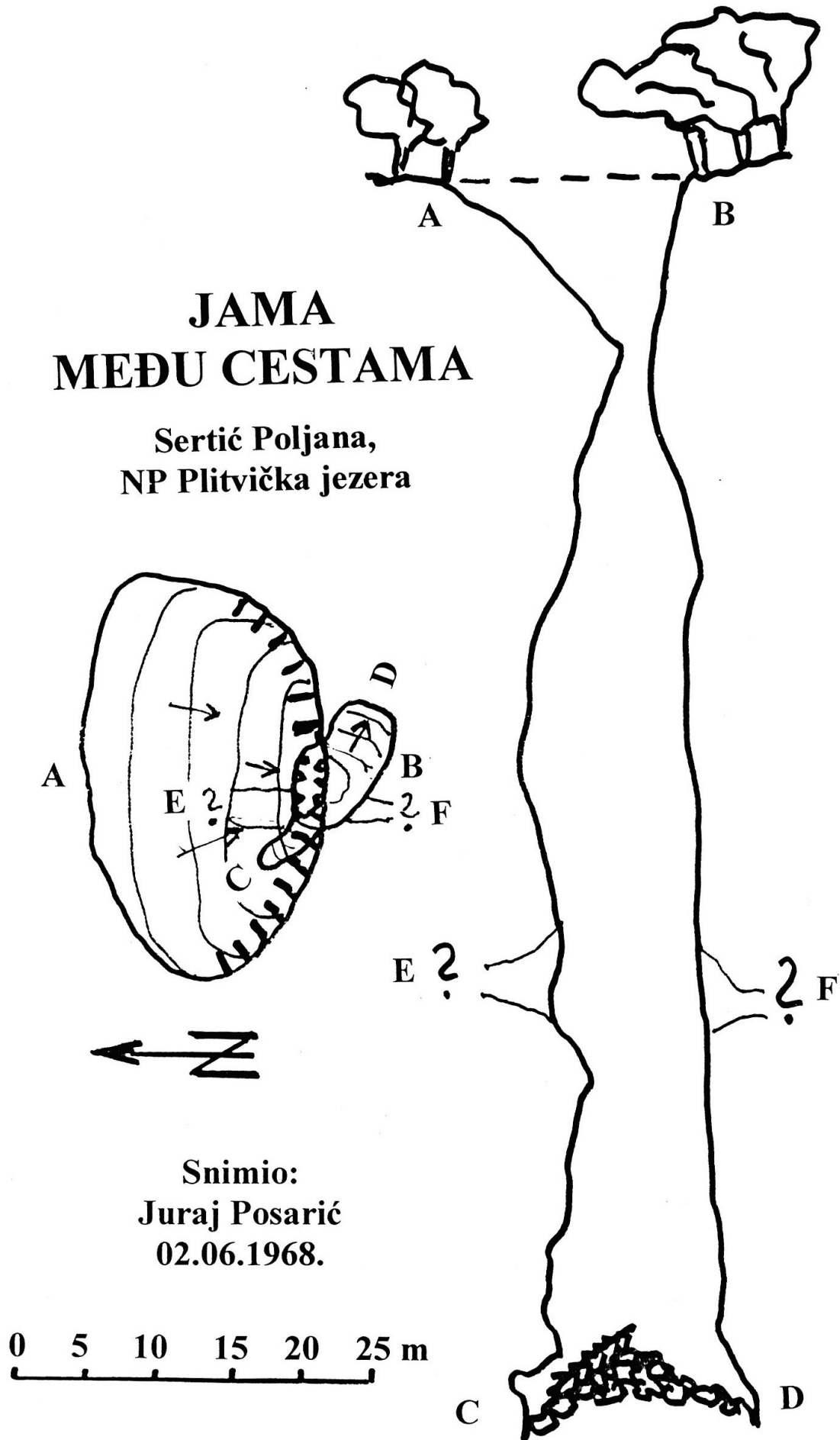
Pogled s dna jame na bombu i kraj ljestava foto: Vlado Božić

Nakon izvlačenja ljestava umorni Branko Jalžić-Bančo, Juraj Posarić i Nikola Bolonić - Đebo
foto: Vlado Božić

JAMA MEĐU CESTAMA

Sertić Poljana,
NP Plitvička jezera

Snimio:
Juraj Posarić
02.06.1968.

0 5 10 15 20 25 m

POVIJEST

staro, rashodovano padobransko sjedište - tada standardni dio opreme uz vitlo, na glavi kacigu s baterijskom svjetiljkom, na nosu "nazalofon" (mikrofon), na ušima slušalice, o pojasu karbidnu lampu, a ispod padobranskog sjedišta "bombu" - limenu kutiju posebnog oblika koja manje zapinje o izbočine stijena jame i u kojoj se vraća ili spušta padobransko sjedište za slijedećeg speleologa.

Već kod prvog spuštanja ustanovljeno je da ljestve ne dosižu do dna, nedostajalo je oko 5 metara ljestava. Kao prvi, Juraj Posarić se spustio do kraja ljestava ustaljenom tehnikom, a dalje bez ljestava, viseći samo na užetu vitla. Dogovoreno je da se ostali speleolozi spuste na isti način, smatrajući da je čelično uže vitla dovoljno sigurno da se pređe ovih 5 metara bez ljestava, pa nije potrebno s površine donositi još jedan smotuljak ljestava i ukapčati ih na već postojeće.

Spuštanje, mjerenje, crtanje i fotografiranje, te izvlačenje speleologa trajalo je duboko u noć. Vremenske prilike bile su loše. Stalno je padala lagana kiša, oblaci su bili niski tako da je bilo vrlo mračno. Unatoč tome jama je istražena (ne računajući bočne otvore u stijeni), ali je ostala neraspriječena. Tek drugi dan, u nedjelju, kiša je prestala, pa su tada iz jame izvučene ljestve i sva oprema donešena do kombija. Istraživanje jame je uspješno završeno pa je usput istražena i mala špilja sa strmim ulazom u blizini.

Do izražaja su opet došle dobre osobine vitla i telefona, kao što je spuštanje i penjanje bez napora uz dobru komunikaciju, ali i loše strane speleoloških ljestvica - zapinjanje kod uzvlačenja te prijenos teških i blatnih smotuljaka. Dobro bi bilo ponoviti istraživanje ove jame modernom opremom i istražiti bočne otvore u stijeni iza kojih se naslućuje dalji podzemni prostor, a također istražiti i druge jame u okolici, kojih ima označenih na navedenoj topografskoj karti.

Branko Jalžić-Bančo i Mladen Veliki uz vitlo, a Nikola Bolonić-Đebo uz telefon foto:Vlado Božić

Nikola Bolonić-Đebo prenosi tri smotuljka ljestava upravo izvađenih iz jame foto:Vlado Božić

Speleolozi sa svom opremom ispred kombija: Mladen Veliki, Branko Jalžić-Bančo, Nikola Bolonić-Đebo, Juraj Posarić i Josip Bolonić. foto: Vlado Božić

SUMMARY

Members of the speleological department of Planinarsko društvo "Željezničar" from Zagreb built a speleological windlass in 1955. Until 1975 when the windlass became a museum item they had explored more than 50 deep caves with it. Back then a speleologist would climb the ladder while the steel rope of windlass protected him from a possible fall, except in the case of the exploration of Jama među cestama in June 1968. This cave had been discovered in 1960 during a regional exploration of the ground, but due to lack of good equipment was not explored. Even in 1968 the cave was not completely equipped with ladders as 5 meters were missing, therefore that last part was explored by means of the steel rope of windlass. Yet again good qualities of windlass and bad qualities of ladders sprang up, especially in cases of exiting the cave as the ladders kept bumping the edges of the cave. Unfortunately even on that occasion side channels easily seen half way through the depth of the cave stayed unexplored.

The cave is situated in the vicinity of Plitvička jezera national park, approximately 600 meters to the east of Sertić Poljana village, towards Poljanak village. On topographical maps it is marked as a cave.